

**SVARBIAUSI KOVO MĖNESIO DARBAI
TVARKANTIEMS ŪKIO APSKAITĄ**

Data	Darbai	Įmokų kodai
Kovo 1 d.	Paskutinė diena, kai ūkininkai bei žemės naudotojai, taip pat asmeninio ūkio naudotojai, išskyrus apdraustuosius privalomuoju sveikatos draudimu, už save ir dirbančius ūkyje pilnamečius ūkio partnerius turi sumokėti privalomojo sveikatos draudimo (PSD) įmokas už vasario mėn.	1791 – ūkininkų, ūkininkų už partnerius (pilnamečius ūkio narius), dirbančius ūkyje, kurių žemės ūkio valdos dydis yra ne didesnis kaip 2 EDV, moka VMI 1921 – ūkininkų, ūkininkų už partnerius (pilnamečius ūkio narius), dirbančius ūkyje, kurių žemės ūkio valdos dydis yra didesnis kaip 2 EDV, bet ne didesnis kaip 14 EDV, moka VMI 314 – ūkininkų, ūkininkų už partnerius (pilnamečius ūkio narius), dirbančius ūkyje, kurių žemės ūkio valdos dydis yra didesnis kaip 14 EDV, moka SODRAI
	Paskutinė diena, kai ūkininkai, jų partneriai Sodros teritoriniam skyriui turi sumokėti Valstybinio socialinio draudimo įmokas (VSD) už vasario mėn. (kurių žemės ūkio valdos dydis didesnis kaip 4 EDV).	295 – ūkininkų mokamos VSD įmokos.
	Paskutinė diena sumokėti gyventojų pajamų mokestį, apskaičiuotą nuo išmokų, pagal mokesčių mokėjimo tvarką priskiriamų gyventojų A klasės pajamoms ir išmokėtų po vasario 15 d.	1311 – gyventojų pajamų mokestis nuo gyventojų su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių to mokestinio laikotarpio A klasės pajamų
Kovo 5, 16, 22 d.	Ribinės dienos PVM avansinei įmokai sumokėti. PVM avansines įmokas moka PVM mokėtojai, kurių pajamos iš žemės ūkio produkcijos tiekimo ir paslaugų teikimo praėjusiais kalendoriniais metais sudarė ne mažiau kaip 50 proc. visų pajamų – jeigu jų vidutinė mokestiniam laikotarpiui tenkanti mokėtina į biudžetą PVM suma per 3 kalendorinių iš eilės einančių mėnesių laikotarpį buvo didesnė kaip 200 tūkst. litų. Avansinės PVM įmokos dydis lygus 1/3 į biudžetą mokėtinos PVM sumos, kuri buvo (ar privalėjo būti) deklaruota paskutinėse 3 pateiktose PVM deklaracijose, vidurkio.	3641 – ūkininkų avansu mokamas PVM
Kovo 15 d.	Paskutinė diena, kai ūkininkai, išmokėję darbuotojams išmokas, priskiriamas gyventojų A klasės pajamoms, VMI teritoriniam skyriui turi pateikti užpildytą vasario mėnesio Mėnesinės pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijos formą FRO572 ir jos priedus.	1311 – gyventojų pajamų mokestis nuo gyventojų su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių to mokestinio laikotarpio A klasės pajamų

Data	Darbai	Įmokų kodai
	Mokestį išskaičiuojantys asmenys, nuo išmokų, priskiriamų gyventojų A klasės pajamoms, išmokėtų iki kovo 15 d., išskaičiuotą pajamų mokestį privalo sumokėti į biudžetą iki kovo 15 d.	
	Paskutinė diena SODROS teritoriniam skyriui pateikti SAM pranešimą apie apdraustus ir priedą SAM3SD už per vasario mėnesį apskaičiuotas draudžiamąsias pajamas, nuo kurių skaičiuojamos socialinio draudimo įmokos; ir sumokėti už vasario mėnesį apskaičiuotas valstybinio socialinio draudimo įmokas.	252 – VSD įmokos už samdomus darbuotojus
Kovo 25 d.	Paskutinė diena pateikti vasario mėn. (jei mokestinis laikotarpis – mėnuo) PVM deklaracijos FR0600 formą ir sumokėti pridėtinės vertės mokestį vasario mėn.	3441 – ūkininkų PVM
	Paskutinė diena pateikti PVM mokėtoju neįregistruoto asmens mokėtino PVM apyskaitą (jeigu atsirado prievolė mokėti PVM) už vasario mėn.	
Kovo 31 d.	Paskutinė diena sumokėti gyventojų pajamų mokestį, apskaičiuotą nuo išmokų, pagal mokesčio mokėjimo tvarką priskiriamų gyventojų A klasės pajamoms ir išmokėtų po kovo 15 d.	1311 – gyventojų pajamų mokestis nuo gyventojų su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių to mokestinio laikotarpio A klasės pajamų
	Paskutinė diena, kai ūkininkai, jų partneriai Sodros teritoriniam skyriui turi sumokėti Valstybinio socialinio draudimo įmokas už kovo mėn. (kurių žemės ūkio valdos dydis didesnis kaip 4 EDV).	295 – ūkininkų mokamos VSD įmokos
	Paskutinė diena, kai ūkininkai bei žemės naudotojai, taip pat asmeninio ūkio naudotojai, išskyrus apdraustus privalomuoju sveikatos draudimu, už save ir dirbančius ūkyje pilnamečius ūkio partnerius turi sumokėti privalomojo sveikatos draudimo įmokas už kovo mėn.	1791 – ūkininkų, ūkininkų už partnerius (pilnamečius ūkio narius), dirbančius ūkyje, kurių žemės ūkio valdos dydis yra ne didesnis kaip 2 EDV, moka VMI 1921 – ūkininkų, ūkininkų už partnerius (pilnamečius ūkio narius), dirbančius ūkyje, kurių žemės ūkio valdos dydis yra didesnis kaip 2 EDV, bet ne didesnis kaip 14 EDV, moka VMI 314 – ūkininkų, ūkininkų už partnerius (pilnamečius ūkio narius), dirbančius ūkyje, kurių žemės ūkio valdos dydis yra didesnis kaip 14 EDV, moka SODRAI

Valstybinė mokesčių inspekcija prie LR Finansų ministerijos, siekdama, kad mokesčius ir privalomąsias įmokas reglamentuojantys teisės aktai būtų suprantami ir aiškinami vienodai ir, atsižvelgdama į nuo 2010 m. sausio 1 d. įsigaliojusius mokesčių įstatymų pakeitimus, atnaujino informacinį leidinį „ŪKININKŲ IR KITŲ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLĄ VYKDanČIŲ GYVENTOJŲ MOKESČIAI“. Šiame straipsnyje bus apžvelgiami pagrindiniai ir daugiausiai klausimų sukėlę akcentai.

GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS (GPM)

Žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojai, kurių žemės ūkio valdos (ūkio) ekonominis dydis pagal atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokestinį laikotarpį nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d. yra ne didesnis kaip 14 EDV (14 ir mažiau), GPM nemoka.

Svarbu: 2009 m. gautos (uždirbtos) pajamos priskiriamos apmokestinamosioms arba neapmokestinamosioms pagal EDV (šis dydis paskelbtas 2009-01-30), nustatytą už 2008 m. mokestinį laikotarpį (nuo 2008-01-01 iki 2008-12-31).

Teikiant 2009 metų metinę pajamų deklaraciją, 34 laukelyje turi būti įrašomas EDV dydis, apskaičiuotas už praėjusių metų laikotarpį (nuo 2008-01-01 iki 2008-12-31). Įrašomas į deklaraciją EDV dydis neapvalinamas.

2010 m. gautos (uždirbtos) pajamos priskiriamos apmokestinamosioms arba neapmokestinamosioms pagal EDV (šis dydis paskelbtas 2010-01-30), nustatytą už 2009 m. mokestinį laikotarpį (nuo 2009-01-01 iki 2009-12-31).

Jeigu gyventojas taps (tapo) žemės ūkio veiklą vykdančiu 2009 m., t. y. jam valdos (ūkio) ekonominis dydis, išreikštas EDV, už 2008 m. mokestinį laikotarpį apskaičiuotas nebuvo, tai jo pajamos iš žemės ūkio veiklos, gautos (uždirbtos) 2009 m., GPM neapmokestinamos.

Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų, kurių žemės ūkio valdos (ūkio) ekonominis dydis yra didesnis kaip 14 EDV, gautos (uždirbtos) pajamos iš žemės ūkio veiklos apmokestinamos atėmus patirtas išlaidas (leidžiamus atskaitymus), taikant:

2009 m. – 5 proc. GPM tarifą;

2010 m. – 10 proc. GPM tarifą;

2011 m. ir vėlesniais laikotarpiais – 15 proc. GPM tarifą.

Tokie patys GPM tarifai nustatyti ir gyventojams, gaunantiems GPM apmokestinamąsias apyvartai proporcingas išmokas, mokamas vieneto (kooperatinės bendrovės (kooperatyvo)) dalyviams (nariams) iš šio vieneto pelno.

Metinės pajamų mokesčio deklaracijos neprivalo pateikti tie žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojai, kurių EDV yra mažesnis nei 14 ir kurie gavo neapmokestinamųjų pajamų ne daugiau nei 10 000 Lt (jei nėra kitų pagrindų teikti minėtą deklaraciją).

PRIVALOMASIS SVEIKATOS DRAUDIMAS (PSD)

Svarbu: pasikeitus LR Sveikatos draudimo nuostatomis, nuo 2010 m. **VMI prie FM administruoja PSD įmokas** tų gyventojų, kurie vykdo žemės ūkio veiklą ir kurių EDV yra ne didesnis kaip 14, apskaičiuotas už praėjusių metų laikotarpį nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d.

Tie gyventojai, kurie vykdo žemės ūkio veiklą ir kurių EDV 2 ir mažiau, moka 24 Lt kas mėnesį (3 proc. x 800 Lt = 24 Lt), o nuo 2 iki 14 EDV moka 72 Lt kas mėnesį (9 proc. x 800 Lt = 72 Lt). Mėnesinė įmoka sumokama iki kiekvieno mėnesio paskutinės dienos į VMI surenkamąją sąskaitą.

PSD įmokų nereikia mokėti tiems aukščiau paminėtiems gyventojams, vykdančioms žemės ūkio veiklą, kurie kartu patenka ir į draudžiamųjų valstybės lėšomis kategoriją (pvz.: yra pensininkai, neįgalieji) ir (ar) jau kas mėnesį moka PSD įmokas dėl to, kad verčiasi kita veikla (pvz.: dirba pagal darbo sutartį arba yra II savininkai).

Ūkininkų ir jų partnerių, kitų žemės ūkio individualią veiklą vykdančių gyventojų, kurių EDV yra didesnis kaip 14, **apskaičiuotas už praėjusių metų laikotarpį nuo sausio 1 d. iki**

gruodžio 31 d. mokamas PSD įmokas administruoja ir renka Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos (**Sodra**).

Tie gyventojai, kurie vykdo žemės ūkio veiklą ir kurių EDV daugiau kaip 14, moka 72 Lt kas mėnesį ($9 \text{ proc.} \times 800 \text{ Lt} = 72 \text{ Lt}$) avansinį mokėjimą.

Šie asmenys gali PSD įmokų kas mėnesį nemokėti, jeigu jie moka ir (arba) už juos yra mokamos Sveikatos draudimo įmokos, t. y. yra dirbantys pagal darbo sutartį arba yra draudžiami valstybės lėšomis. Tačiau **svarbu**, kad ūkininkų ir jų partnerių, kurių valdos (ūkio) ekonominis dydis yra didesnis kaip 14 EDV, metinė PSD suma **2010 m. yra 6 proc.** (2009 m. – 3 proc.) nuo per kalendorinius metus gautų individualios žemės ūkio veiklos apmokestinamųjų pajamų, bet per metus ne mažiau kaip 9 proc. nuo dvylikos MMA ir ne daugiau kaip dvylikos LR Vyriausybės patvirtintų einamųjų metų draudžiamųjų pajamų, galiojančių įmokos mokėjimo dieną.

VALSTYBINIS SOCIALINIS DRAUDIMAS (VSD)

Ūkininkų ir jų partnerių, kurių EDV yra didesnis kaip **4, apskaičiuotas už praėjusių metų laikotarpį nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d., VSD įmokas administruoja ir renka** Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos (**Sodra**). Mokėdami šias įmokas ūkininkai yra draudžiami pensijų socialiniu draudimu ir ligos bei motinystės socialiniu draudimu, kai draudžiama tik motinystės, tėvystės ir motinystės (tėvystės) išmokoms gauti.

Nuo 2010 m. taikomas lengvatinis **16 proc. tarifas** (2009 m. buvo 8 proc.). Ūkininkai ir jų partneriai, kurių valdos (ūkio) ekonominis dydis yra didesnis kaip 4 EDV, moka **128 Lt kas mėnesį** ($16 \text{ proc.} \times 800 \text{ Lt} = 128 \text{ Lt}$). Mėnesinė įmoka sumokama iki kiekvieno mėnesio paskutinės dienos į Sodros surenkamąsias sąskaitas.

Ūkininkų ir jų partnerių, kurių valdos dydis didesnis negu 14 EDV, metinė VSD suma turi būti apskaičiuojama nuo gautų žemės ūkio veiklos apmokestinamųjų pajamų (neatėmus VSD ir PSD įmokų). Tačiau ši suma turi būti ne mažesnė kaip 12 MMA ir ne didesnė negu 12 LR Vyriausybės patvirtinta einamųjų metų draudžiamųjų pajamų suma, t. y. ne mažesnė nei $800 \text{ Lt} \times 12 = 9600 \text{ Lt}$ ir ne didesnė nei $1170 \text{ Lt} \times 12 = 14040 \text{ Lt}$. 2009 m. einamųjų metų draudžiamųjų pajamų suma buvo $1488 \text{ Lt} \times 12 = 17856 \text{ Lt}$. Skirtumas tarp apskaičiuotos VSD metinės sumos ir jau sumokėtų įmokų turi būti sumokėtas iki metinės pajamų mokesčio deklaracijos pateikimo VMI termino paskutinės dienos.

Pavyzdys:

Ūkininko valdos ekonominis dydis yra didesnis nei 14 EDV. Per 2009 m. nuo 12 MMA sumos sumokėjo VSD įmokų 768 Lt ($64 \text{ Lt} \times 12 \text{ mėn.}$) ir PSD įmokų 864 Lt ($72 \text{ Lt} \times 12 \text{ mėn.}$). Ūkininko 2009 m. žemės ūkio veiklos apmokestinamosios pajamos (neatėmus VSD ir PSD įmokų) yra 13000 Lt. Vadinasi, ūkininkas iki 2010 m. gegužės 3 d. turės sumokėti VSD įmokų skirtumą 272 Lt ($13000 \text{ Lt} \times 8 \text{ proc.} - 768 \text{ Lt} = 272 \text{ Lt}$). PSD įmokų skirtumo sumokėti nereikės, nes PSD įmokos sumokėtos nuo sumos ne mažesnės kaip 12 MMA.

Jeigu ūkininko 2009 m. žemės ūkio veiklos apmokestinamosios pajamos (neatėmus VSD ir PSD įmokų) yra 25000 Lt. Vadinasi, ūkininkas iki 2010 m. gegužės 3 d. turės nuo sumos ne didesnės kaip 17856 Lt sumokėti VSD įmokų skirtumą 660,48 Lt ($17856 \text{ Lt} \times 8 \text{ proc.} = 1428,48 \text{ Lt}$, $1428 \text{ Lt} - 768 \text{ Lt} = 660,48 \text{ Lt}$). PSD įmokų skirtumo sumokėti nereikės, nes PSD įmokos sumokėtos nuo sumos ne mažesnės kaip 12 MMA.

Lina Minkevičienė,
LŽŪKT vyresnioji ūkio apskaitos specialistė